

Poziția ANOSR privind dezvoltarea ranking-urilor și clasamentelor Universităților din România

Fenomenul de ranking sau clasare a universitatilor tinde sa ia amploare in scena institutionala din Romania dorindu-se a se materializeaza in diferite topuri ale universitatilor evaluate pe baza unor criterii externe, in care studentii se regasesc prea putin si care nu contribuie la dezvoltarea profesionala a acestora. Implicatiile acestui fenomen sunt predominant de natura stiintifica, lasandu-se la o parte abordarea sociala a statului de student sau a proceselor de asigurare a calitatii, atat de importante pentru un invatamant de calitate. Se poate ajunge asadar, in situatia in care universitatile se vor indeparta de la misiunea declarata, setandu-si prioritati specifice criteriilor de clasament tip ranking.

Status-quo

Procesul Bologna se bazează pe colaborare și acorduri între Guvern, membrii comunității academice și reprezentanții mediului privat. Introducerea subiectului controversat al **ranking-urilor** și al altor instrumente similare ca prioritate pentru următoarea perioadă **amenință principiile care stau la baza colaborării** și subminează caracterul de bază al Procesului Bologna. Un ranking național doar va mări diferențele existente între universitățile deja dezvoltate și universitățile în curs de dezvoltare și va da naștere unor **dezechilibre** mai mari. **Fondurile publice** nu trebuie directionate și cheltuite pentru dezvoltarea ranking-urilor și clasamentelor de care actorii implicați în implementarea Procesului Bologna nu au nevoie și pe care nu le sprijină. Acestea sunt, mai degraba actiuni ale factorilor externi ai Procesului Bologna, care se justifica prin asigurarea unui cadru transparent in alegerile facute de studenti pentru intrarea in mediul universitar.

Inițiativele de clasificare fixează profiluri predefinite ale Instituțiilor de Învățământ Superior, **inhibând flexibilitatea și diversitatea acestora**, limitând totodată sfera lor de misiuni și ambiții și adunându-le pentru comparații ulterioare.

Experiența dovedește că ranking-urile și clasamentele sunt componente ale **marketizării învățământului superior**, în care forma capătă o importanță mărită în detrimentul fondului. Această perspectivă, în care studenții sunt priviți ca și consumatori mai degrabă decât parteneri în comunitatea academică, este în contradicție cu valorile europene. Sub influența ranking-urilor și clasamentelor, progresul sau regresul reputațiilor universităților lasă loc de ajustări la finanțare și taxe de școlarizare. ANOSR se opune tendinței de creere a unei piețe a educației superioare. Studenții nu sunt consumatori, ci parte a comunității academice și trebuie implicați activ în toate aspectele procesului de învățare, inclusiv la nivel decizional.

Cauze

Comisia Europeană, precum și câteva dintre statele membre ale Uniunii Europene, critică felul în care au fost compilate **sistemele de ierarhizare universitară** cunoscute, susținând că acestea conțin multe **prejudecăți** și că **nu reușesc să reprezinte "diversitatea**, natura multifuncțională și activitatea de cercetare a universităților într-o modalitate cât mai apropiată de realitate". Pe piața mondială, universitățile au devenit un "barometru pentru competițiile la nivel global, măsurând generarea de cunoaștere și capacitatea de a obține abilități pe care instituțiile de învățământ superior le exportă", susține Elen Hazelkorn de la Institutul de Tehnologie din Dublin. Cu toate acestea, **România se aliniază tendințelor internaționale de ierarhizare a instituțiilor de învățământ superior, fără a adapta aceste sisteme de ranking** la realitățile ce țin de diversitatea modelelor universitare din țară.

Mai mult de atât, iluzia creșterii atractivității anumitor universități în rândul opiniei publice tinde să devină mult mai importantă decât asigurarea unui climat educațional calitativ pentru studenți. Studenții au avut întotdeauna nevoie de informații relevante ușor de accesat și de înțeles. Totodată, nevoile acestora sunt diverse în funcție de traseul educațional și de carieră pe care fiecare student și-l stabilește. Astfel, nu există indicatori relevanți pentru toți studenții, ci fiecare student are propriile interese în momentul în care își alege un program de studiu.

Efecte negative

Utilizarea prioritară a unei liste de indici cantitativi pentru realizarea ranking-urilor și clasamentelor nu reflectă în realitate calitatea Universităților. Indicatorii intensifică puterea decizională a celui care oferă clasificarea sau a celui clasificat. Ranking-urile și clasamentele nu reflectă aspecte complexe, ci dictează și întăresc percepțiile deja existente asupra factorilor ce susțin Învățământul Superior de înaltă calitate. Acestea pun presiune asupra Universităților să ia parte la cursa pentru reputație, urmărind aceste criterii în loc să se concentreze pe misiunea generală, **neglijând astfel calitatea și studenții**. Aceste mecanisme **subminează încrederea dintre Universități, afectând cooperarea, recunoașterea studiilor și mobilitatea internă** între acestea.

Cel mai important lucru este faptul că reputația Universității va avea un efect mare asupra **oportunităților de angajare a absolvenților** și va afecta **opțiunile studenților**. Astfel, piața muncii va favoriza un anumit renume, în defavoarea universitatilor care nu sunt antrenate în acest proces. Va stimula un elitism mai mare, crescând selectivitatea și diviziunea socială a mediului studentesc, **nefacilitând accesul la educație superioară a acelor studenți aflați în zone geografice reprezentate de Universități plasate la finalul clasamentului universitar**. Aceste mecanisme vor permite concentrarea fondurilor în anumite instituții de învățământ superior, sporind **astfel veniturile instituțiilor deja bogate și micșorându-le pe ale celor sărace**, în curs de dezvoltare.

Pe de alta parte, dimensiunea socială a învățământului superior poate fi afectată în mod vizibil. Concentrarea resurselor universității nu se va axa pe dezvoltarea serviciilor oferite

studentilor, ci pe o abordare conceptuală a părții de cercetare și atingere a nivelului impus. În aceeași paradigmă, putem afirma că există posibilitatea ca domeniul comprehensiv de asigurare internă a calității să fie înlocuit de abordarea "check-list" a obiectivelor clasamentului.

Dezvoltarea ranking-urilor amenință importanța curentă a Asigurării Calității în Universități

Asigurarea Calității în domeniul ofertelor educaționale în mediul academic se dezvoltă în Europa ca urmare a parteneriatelor solide dintre actorii cheie din Învățământul Superior, care recunosc studenții ca parteneri egali în luarea deciziilor.

Asigurarea Calității trebuie să fie în continuare o prioritate și să se dezvolte spre a crește obiectivitatea și comparabilitatea dintre instituții de învățământ superior și programele care stimulează comunicarea rezultatelor către publicul larg. Această sarcină trebuie preluată de actorii corespunzători din mediul academic, **evaluarea universităților și a programelor de studiu trebuie realizată în concordanță cu misiunea declarată a acestora și nu cu prioritățile prestabilite la nivel extern.**

Asigurarea Calității și ranking-urile nu sunt complementare, ci mai degrabă contradictorii, prezentând aspecte diferite ale Învățământului Superior. Asigurarea calității este procesul prin care se clădește și se menține încrederea, aceasta se bazează pe un sistem peer-review de evaluare a standardelor și de ghidare și suport pentru viitoare îmbunătățiri. Instituții de învățământ superior sunt libere să își realizeze propriile profiluri de valori egale și să fie evaluate conform acestora. Asigurarea calității acordă atenție proceselor și furnizează o analiză amanunțită și informată, iar standardele prin care acestea se dezvoltă se bazează pe abordări **calitative** (de exemplu: European Standards and Guidelines) **și nu cantitative.**

Este eronat să se pretindă că ranking-urile măresc **transparența** pentru membrii comunității academice și reprezentanți ai mediului privat. **Studenții au nevoie de acces independent și imparțial la informații de calitate referitoare la universități și la programele oferite**, nu de ranking-uri elaborate în baza unor criterii gândite la nivel global. **Studenții** nu sunt un grup omogen, au **nevoi și preferințe diferite**, fiind în măsură să își bazeze opțiunile pe informații calitative. Studenții necesită un nivel mai mare de informare atât asupra factorilor pozitivi cât și negativi ai opțiunii, iar cel oferit de ranking-uri și clasamente este în mare măsură irelevant pentru ei.

În plus, **ranking-urile atribuie neîncredere AC**, acestea redând o imagine *de moment* a universității, **fără a sprijini procesul** de îmbunătățire a calității și **fără a implica** membrii comunității academice și a reprezentanților din mediul privat. Instituțiile de învățământ superior de la coada clasamentelor le va fi și mai greu să își îmbunătățească nivelul calității ofertei educaționale puse la dispoziția studenților. Plasarea pe ultimele locuri va face universitățile mai puțin atractive pentru toate părțile implicate, **compromițând** astfel posibilitatea de viitoare îmbunătățiri și de acces la educație superioară a celor din zone geografice reprezentate de universități plasate pe ultimele locuri ale acestor clasamente. Aspecte precum **accesul la**

Învățământul Superior, îmbunătățirea condițiilor de studiu și creșterea participării vor fi trecute cu vederea dacă universitățile trebuie să aleagă între acestea și aspecte ce țin de prestigiu, precum cercetarea științifică. Plasarea pe locuri cotașe în ierarhiile stabilite pun în pericol și **valoarea diplomei** obținute de studenții acestor universități slab cotate, precum și **inserția** acestora **pe piața muncii**.

ANOSR militează pentru un **sistem de Învățământ Superior diversificat pe orizontală**, considerând că prin compararea instituțiilor de învățământ superior cu profiluri predefinite se încurajează conformitatea în defavoarea **transparenței, calității și eficienței** învățământului superior. Într-o societate bazată pe cunoaștere, rolul universității este acela de a oferi bunăstare sustenabilă pe termen lung și acces studenților la o educație de calitate, alături de o creștere a diversității și nu de uniformizarea generată de ranking.

Ranking-urile și clasamentele sunt componente ale marketizării ascunse ale învățământului superior, care presupun poziționarea acestora într-o ierarhie, în funcție de criterii formulate de institute autorizate.

Concluzie

Intr-adevar, există o nevoie de a garanta calitatea universităților, a proceselor de învățare și cercetare însă această îmbunătățire cu siguranță nu trebuie limitată la un număr stabilit de indicatori oricât de inclusiva ar fi metodologia respectivă. Numai un proces susținut de asigurare a calității în educație poate garanta atât implicarea reală a tuturor stakeholder-ilor, cât și încurajarea diferențelor culturale, sociale, economice, geografice și de profil între universitățile românești.

ANOSR se opune dezvoltării ranking-urilor și a uneltelor de acest gen în România și solicită tuturor actorilor implicați în învățământul superior să își concentreze eforturile pe asigurarea calității și pe consultarea reală a studenților, în vederea atingerii acestui deziderat, aceștia făcând parte din comunitatea academică, fiind angrenați în formarea experienței lor de învățare și luptând pentru a obține educație de calitate.